

LÄRANDE PÅ AGENDAN

Läromedel – vad du som kommunal
beslutsfattare behöver känna till

UPPGIFT

Detta korsord gömmer 15 skolrelaterade ord. Hittar du dem alla?

M	L	Ö	A	F	J	K	O	G	S	A	Q	V	Z	M	B	E	C
A	N	H	L	V	U	Y	O	M	U	R	S	S	A	L	K	M	K
U	P	J	F	I	Q	D	S	Z	P	M	L	Ö	B	Ä	G	T	R
R	T	I	A	L	O	P	Å	G	W	T	V	M	Z	R	A	L	P
I	V	D	B	L	Y	E	R	T	S	P	E	N	N	A	B	Ä	Ö
H	Y	W	E	P	Ö	L	Ä	X	O	Y	A	N	F	R	J	S	H
G	T	R	T	I	R	E	Q	J	V	X	F	J	E	E	P	K	E
A	Q	A	X	A	Y	V	E	I	M	E	K	K	Z	Å	M	U	M
J	K	O	H	D	U	A	M	K	O	X	S	V	A	I	T	N	J
A	K	A	T	I	C	Z	Q	K	R	O	G	S	G	W	T	N	X
N	L	R	E	K	T	O	R	N	G	Y	M	N	A	S	T	I	K
T	V	M	I	T	S	V	T	M	O	Z	A	L	K	C	Å	G	Ö
V	A	R	F	A	K	P	Å	C	N	B	T	B	Å	H	S	H	W
C	L	P	A	M	T	A	N	F	S	Q	S	E	N	Y	B	E	N
H	Ä	F	T	E	Å	C	Z	T	U	K	A	Y	G	M	Ä	T	A
R	S	T	Y	N	A	L	P	O	R	Ä	L	K	Ä	A	M	K	F
V	A	X	S	V	T	U	K	Z	Å	L	R	J	L	P	A	Q	A

Både elev och lärare vinner på läromedel av hög kvalitet

Varje elev och lärare förtjänar goda arbetsredskap. Professionellt producerade, förlagsutgivna läromedel ger eleverna jämlika förutsättningar att lyckas i skolan.

Läromedel enligt läroplanen

Läromedel utgivna av förlag bygger på målen i läroplanen – och konkretiserar dem. Professionellt producerade läromedel ger både läraren och eleven en tydlig struktur att följa mot målen.

Genomtänkt innehåll gör skillnad i undervisningen

Tydligt utformade läromedel tryggar undervisningens kontinuitet även när en vikarie tar över eller eleven är frånvarande. För föräldrarna tydliggör läromedlen vad som lärs ut och vad barnen förväntas lära sig.

Läraren kan fokusera på eleverna

Med färdiga läromedel kan läraren snabbt dela ut uppgifter till elever på olika nivåer för självständigt arbete. Det frigör tid för läraren att röra sig i klassrummet och ge mer individanpassad handledning. Det här ger bättre inlärningsresultat – och underlättar lärarens tidsanvändning.

Lärare sparar upp till 13 timmar i veckan tack vare förlagsutgivna läromedel. Den tiden kan läraren istället använda på att bemöta eleverna.

Källa: Enkätundersökning bland lärare av Sanoma Pro

Mångsidiga läromedel för dagens behov

Många minns sin barndoms första läsebok eller skrivhäftet med nötta hörn. Dagens läromedel är fortfarande detta men också mycket mer: en kombination av tryckta och digitala inslag som flexibelt kan anpassas till både elevers och lärares varierande behov.

Förlagsutgivna läromedel är trygga kunskapskällor

På förlagen utvecklas läromedlen av arbetsgrupper med professionella lärare. I klassrummet kan läraren lita på att materialet är faktagranskat och neutralt. Förlaget har ansvarat för upphovsrätt, digital tillgänglighet och datasäkerhet.

Tryckt och digitalt – sida vid sida

Digitala läromedel är en självklar del av skolan i dag. Utöver att träna elevernas digitala kompetens erbjuder de digitala läromedlen goda möjligheter till differentiering* och kan anpassas till varje elevs takt och behov. Men för att kunna nyttja dem fullt ut krävs bra utrustning, program och digital kompetens hos personalen.

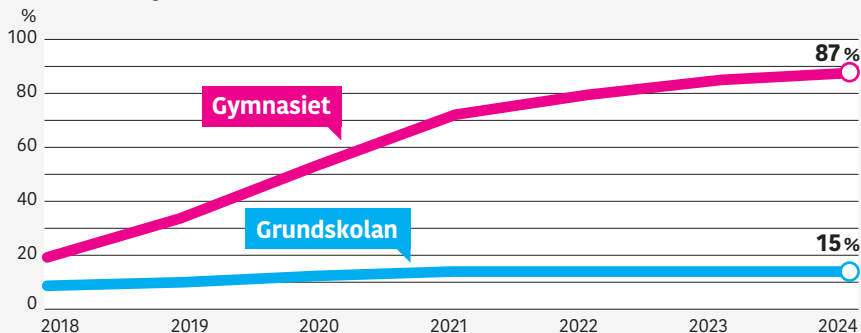
Läraren gör det bästa valet

Läraren känner sin undervisningsstil och sina elever bäst – därför är det naturligt att läraren väljer läromedlen. Konkurrensen mellan förlag bidrar till att läromedlen håller hög kvalitet. Finska läromedel är av internationellt hög standard och vårt kunnande väcker intresse också utomlands.

*** Förlagsutgivna läromedel innehåller rikligt med differentierat innehåll. Det betyder att undervisning och material anpassas till olika elevers behov. Differentiering kan ske både uppåt och nedåt, och möjliggör individuella framsteg både för elever som behöver stöd och för dem som behöver större utmaningar. Allt material, inklusive det differentierade, täcker hela läroplanens innehåll.**

I gymnasiet är majoriteten av läromedlen numera digitala. I grundskolan dominerar fortfarande tryckta böcker.

Hur andelen digitala läromedel har utvecklats åren 2018–2024

Försäljningen av förlagsutgivna läromedel i euro, andelen digitala läromedel

Källa: tilastointi.kustantajat.fi/vuositolasto/kokonaismyynti-kirjallisuuslajeittain / Suomen Kustannusyhdistys

UPPGIFT Välj rätt ord

- Kan återanvändas av elever
- Kan uppdateras fortlöpande
- Kan följa elevens framsteg samt anpassas i realtid
- Kan utnyttja AI-baserade verktyg
- Följer läroplanen
- Utvecklar elevens handskrift
- Passar elever med synnedsättning
- Minskar skärmtid

Tryckt

Digitalt

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

UPPGIFT Sant eller falskt?

- Läromedel produceras av sakkunniga inom undervisning
- Läromedlen förhandsgranskas av Utbildningsstyrelsen
- Förlagen uppdaterar läromedlen regelbundet utifrån lärarnas respons
- Läraren får fritt kopiera arbetsböcker till alla sina elever
- Merparten av grundskolans läromedel är digitala

Sant Falskt

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

Du hittar svar bl.a. på

Kustantajat.fi/oppimateriaalit (på finska)

Kopioisto.fi/sv/

Tilastointi.kustantajat.fi (på finska)

Kommunerna ansvarar för läromedelsbudgeten

I både grundskolan och på andra stadiet är läromedlen i regel avgiftsfria för eleverna. Det är utbildningsanordnaren – alltså oftast kommunen eller samkommunen – som står för kostnaderna.

Satsningen på läromedel varierar kraftigt mellan kommuner

Varje kommun fattar själv beslut om sin utbildningsbudget. Även skolor och rektorer har stort inflytande över hur resurserna fördelas.

I praktiken har elever i olika delar av landet väldigt olika förutsättningar: hur mycket pengar som går till läromedel varierar kraftigt mellan kommunerna. Detta innebär att eleverna och lärarna har väldigt olika verktyg att arbeta med.

I samband med kommunalvalet 2025 diskuterades läromedel flitigt. Artiklar och valdebatter lyfte fram läromedlens betydelse för barns välmående, barnfamiljers vardag och lärarnas ork.

HUR KAN JAG STÖDJA BARNENS LÄRANDE I MIN KOMMUN?

Föreslå att kommunen tar fram en strategi för läromedel.

Säkerställ att det finns tillräckliga anslag för läromedel, och öronmärk vid behov.

Be om en kartläggning av vilka läromedel som används i skolorna (textböcker, övningsböcker, digitala licenser).

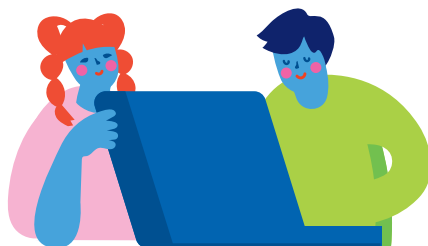
Initiera en enkät till lärarna om tillgång och användning av läromedel.

Utred vårdnadshavares och elevers upplevelser av läromedel.

Försäkra dig om att lärarna får välja sitt undervisningsmaterial.

Arbeta för att varje förstaklassare får sin egen första läsebok.

Läromedelskostnaderna utgör endast cirka två procent av skolans totala kostnader.

UPPGIFT

I fjol använde min kommun euro per elev till läromedel för grundskolan. Det är euro mindre/mera än medeltalet för alla kommuner i Finland.

Kontrollera fakta enligt kommun (på finska)

kustantajat.fi/
oppimateriaalit/
kuntien-
oppimateriaalipanostus

UPPGIFT

Kommun A använder 100 euro per elev till läromedel för förstaklassare.

Kommun B använder 250 euro per elev.

Hur många nya läroböcker får en elev i respektive kommun?

Kommun A

läseböcker
 matematikböcker
 övningsböcker

Totalt euro

Kommun B

läseböcker
 matematikböcker
 övningsböcker

Totalt euro

I årskurserna 1 och 2 i grundskolan har eleverna normalt ungefär 10 olika ämnen.

Obs. Priserna är fiktiva exempel. Det verkliga priset beror på avtalet mellan kommunen och förlaget.

Läsebok

Matematikbok

Övningsbok

UPPGIFT

Föreställ dig att du är föräldern i en barnfamilj som överväger att flytta till en ny ort. Vilka faktorer tyder på att undervisningen i kommunens skolor håller hög kvalitet och att resurserna är tillräckliga?

Föreställ dig att du är en kommunal beslutsfattare. Väljarna har berättat för dig att eleverna i kommunens skola inte har övningsböcker trots att de skulle vilja ha sådana. Vad skulle du göra för att reda ut frågan och vid behov rätta till situationen?

Läromedel – en nyckel till jämlik utbildning

Hurdana är dagens läromedel?

Hur kan jag som kommunal beslutsfattare arbeta för att min kommun ska satsa på god undervisning och på jämlikhet?

SUOMEN KUSTANNUSYHDISTYS
FINLANDS FÖRLAGSFÖRENING

Den här handboken har tagits fram av
Finlands Förlagsförening

Mera information om förlagsutgivna läromedel
och deras betydelse för lärare och elever (på finska):
kustantajat.fi/oppimateriaalit

Facit till uppgifterna

